

Source: БАЛКАНИ

THE BALKANS

Location: Bulgaria

Author(s): Zorka Parvanova

Title: РЕФОРМИТЕ В ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ – РЕГИОНАЛНИ ФОРМИ НА ЕВРОПЕЙСКИ
МОДЕЛИ
REFORMS IN THE OTTOMAN EMPIRE – REGIONAL FORMS OF EUROPEAN MODELS

Issue: 1/2018

Citation style: Zorka Parvanova. "РЕФОРМИТЕ В ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ – РЕГИОНАЛНИ ФОРМИ
НА ЕВРОПЕЙСКИ МОДЕЛИ". БАЛКАНИ 1:13-26.

<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=723038>

тиянските училища още от средата на 19 в. се превръщат в средища на модерно светско образование, аргументите за секуларизация на системата в съответствие с европейските принципи и ценности са само параван за истинските цели, свързани със заличаване на националните идентичности като заплаха за целостта на империята.

Механичното пренасяне на западноевропейския модел на политическата нация в различна културна среда и друго историческо време изразява младотурския конституционализъм и парламентаризъм във фасада на една откровено асимилаторска политика. Завършените процеси на формиране на етно-културните национални общности в Европейска Турция обричат на провал усилията за възраждане на империята на основата на една изкуствено създадена османска нация. Принципната несъвместимост на младотурските виждания за силно централизирана унитарна държава и националните програми за децентрализация чрез териториално-административна или културна автономия води до неизбежен конфликт. Наслоените в течение на столетия етно-религиозни противоречия се задълбочават от убеждението на младотурците, че изтласкването на немюсюлманите от завоюваните позиции в културно-образователната и стопанската сфера на империята е условие за възстановяване на загубеното предимство и гаранция за бъдещия просперитет на мюсюлманското население. Репресивната политика, реализирана чрез различните форми на икономически бойкот, при прилагане на закона за четите, в хода на обезоръжителните акции и заселването на т.нар. мухаджирни, стратегически ориентирана към промяна на етническия състав на териториите с християнско население, е проява на линията за ислямизация и турцизация на империята. Фиксното на младотурската османистка програма фактически отбелязва и финала на едно-вековната история на реформи, в началото на които винаги стои стремежът за спасяване на

империята по пътя на европеизацията и модернизацията, но крайт им само потвърждава нейната историческа обреченост.

БЕЛЕЖКИ:

- 1 В най-новата турска историография тези проблеми се разглеждат в контекста на дебата за приемствеността между Османската империя и модерната турска държава, съответно между имперската/османска и турската национална идентичност. Виж: **Deringil, S.** *The Well-Protected Domains: Ideology and Legitimation of Power in the Ottoman Empire, 1876–1909.* London, 1998; **Karpat, K.** *The Politicization of Islam.* Oxford, 2001; **Hanioglu, Ş.** *Preparation for a Revolution.* Oxford, 2001; **Kieser, H. L. (Ed.)** *Turkey beyond Nationalism.* I.B.Tauris, 2013; **Gürpınar, D.** *Ottoman Imperial Diplomacy. A Political, Social and Cultural History.* I.B.Tauris, 2014.
- 2 Историографски анализ по въпроса виж в: **Първев, Ив.** *Балканите и Източният въпрос (1688–1878).* София, 2017, 9–37.
- 3 За реформите през епохата на Тазимата виж: **Engelhardt, E.** *La Turquie et le tanzimat en histoire des réformes dans l'Empire Ottoman depuis 1826 jusqu'à nos jours. Vol. I–II,* Paris, 1882–1884; **Davison, R. F.** *Reform in the Ottoman Empire, 1856–1876.* New York, 1973; **Findley, C.V.** *Bureaucratic Reform in the Ottoman Empire, The Sublime Porte, 1789–1922.* Princeton, 1980; **Мантран, Р.** (Ред.) *История на Османската империя.* София, 1999.
- 4 **Danova, N.** *Les Lumières et les tentatives de formation d'une mentalité nouvelle chez les Bulgares du XIX c. – Revue des Études Sud-Est Européennes (Bucarest), XXX, 1992, 3–4, 94–102; Certains aspects de la philosophie des Lumières dans les Balkans: le cas de Konstantin G. Fotinov. – Études balkaniques, 1993, 3, 113–128.*
- 5 **Мантран, Р.** (Ред.) *Op. cit., 465–466; Gürpınar, D.* *Op. Cit., 34–43.*
- 6 **Gürpınar, D.** *Op. Cit., 57–76.*
- 7 **Ibid., p. 33.**
- 8 **Мантран, Р.** (Ред.) *Op. cit., p. 486.*
- 9 *Op. cit., 486–491.*
- 10 **Yapp, M.** *The Making of the Modern Near East 1792–1923.* London, 1996; **Тодорова, М.** *Англия, Русия и Танзиматът.* София, 1980; **Първев, Ив.** *Цит съч.; Kent, M.* *The Great Powers and the Ottoman Empire.* London, 1984; **Glenny, M.** *The Balkans, 1804–1999. Nationalism, War and the Great Powers.* London, 1999.
- 11 **Gürpınar, D.** *Op. Cit., p. 35, p. 54; За нюансиран подход при оценяването на този режим също виж: Мантран, Р. (Ред.) История на Османската империя, 542–543.*